

כשצה"ל הגיש אולטימטום

פתאום זה נמאס לצה"ל האלופים ידעו כי המלחמה באינתיפאדה הורסת את צה"ל מבפנים. הם ידעו שאינם יכולים לנצח במלחמה עכורה זו. הם קיוו שהממשלה תגיע טוֹרְטוֹף להסדר מדיני עם המת-קוממים. אולם הממשלה היתה משותקת. ראש הממשלה פזל לעי-בר הימין הקיצוני והרתיים, ועל כן התנגדה לכל הידברות עם אש"ף.

באחד הימים החליטו האלופים שהגיעו מים עד נפש. המטכ"ל הגיש אולטימטום לראש הממשלה: או שינקוט מיד צעדים כדי להגיע להסדר לסיום האינתיפאדה, או שהצבא יתפוס את השיל-טון במדינה — — —

סיפור דימיני? לאו רוקא. זה באמת קרה. אבל לא בישראל, אלא בסודאן. בסודאן מתנהלת זה שנים מלחמה בין הצפון הערבי-מוסלמי ובין מחוזות-כרור, שתושביהם כושים, נוצרים ופגנים.

המדינה הענקית יושבת על קרסה ויפונה בין הצפון הערבי מוסלמי של אפריקה ובין המרכז השחור של היבשת, שהוא נוצרי ופגני.

בצפון התגבר במשך השנים כוחם של הקנאים המוסלמיים. הם גרמו להנהגת החוק הרתי המוסלמי במדינה. הדרום התקומם, בעזרת אתיופיה ושאר השכנות. בעיתוני העולם נרמז מרי פעם שגם ישראל אינה טומנת את ידה הארוכה בצלחת.

מלחמה זו עלתה במיליוני קורבנות. המדינה התרוששה, מיליונים הפכו לפליטים, יש רעב ומחסור.

כאחרונה נחלו כוחות הדרום ניצחונות. אבל שום צד אינו יכול לנצח ממש. הצבא נואס. חטרים לו נשק ומוון. הממשלה הסרת-אונים. ראש הממשלה, צדיק אלימה, הוא מוסלמי ארוק. הוא עומד בראש מפלגת אל-אומה ("אומה") היא כלל מאמיני-האיסלאם, מעין מהדורה סודאנית של הליכוד, ובעל-בירתי העיקרי הוא התנו, ראש החזית המוסלמית הקנאית.

לרוב הסודאנים זה נמאס. 30 מפלגות ופלגים מקומיים התאגרו ותבעו הידברות עם הדרום והסכם, שיעניק לכל המחוזות שילטוני-עצמי. ראש הממשלה התממה. ואז הגיש הצבא את האולטימטום שלו.

גם בארץ יש אנשים המקווים שצמרת צה"ל תרפוק על שולחן הממשלה, ותכפה על יצחק אל-מהדי (סליחה, סליחה) הסדר מדיני. אבל אנתו רמוקרטיים, ואין אנתו יכולים בשום פנים ואופן לדרוש הפיכת צבאית — גם אם הדרג הצבאי הוא, בסך הכל, הגיוני ושפוי יותר מאשר הדרג המדיני.

מתי נהרג בנימין?

מתי נהרג בנימין מייסנר ו"ל? לכאורה התשובה ידועה: בתאריך והיוה, בשעה זורוון, במקום זהוזה נקסכה של שכם.

אך למה הוא נהרג? כמה חודשים לפני כן. הוא נהרג כאשר ירו חיילי צה"ל בשני צעירים ערביים, בהפ-גנות שונות בשכם. האחר נפגע קשה בחזה, לשני הוצאה עין. שניהם חזרו לקסכה, ושניהם היו פיצוצ-זמן מהלכות. כי שניהם הקרישו את חייהם לדבר אחד בלבד: נקמה. השניים הטמינו מלכודת לחייל בנימין מייסנר והשליכו עליו גושביטון.

אין דבר מסוכן יותר מאשר אדם המוכן למות כדי לנקום את ניקמתו. ואין דבר אוחיל יותר מאשר להקים דור של נוקמים. חשבתי על כך כאשר ראיתי בטלוויזיה את פיצוץ בתיהם של השניים, ושמתע את הגמתיהם עם הקיבוצית של תושבי הקסכה. הפיצוץ היה אקט של נקמה. שתי המיפשות נענשו (עונש מיש-פחת), וכל מי שגר סביבם נענש גם הוא על-ידי הרס קירות ור-היטים (עונש קולקטיבי).

משמע: עוד כמה עשרות בני-אדם, שמהים והלאה יבקשו נקמה, נקמה.

על כמה חיילים נוספים נגזר באותו רגע למות ולהיפצע? בכלי-התיקשות רואינו השבוע שני קצינים, שטסקו — בהודמוניות שונות — נפיצוץ בתים. היו להם שמות כמו "אל-מ"ש" ו-"אל-מ"ג". הם אמרו משהו בנוסה "הו ילמד את הערבים לקח".

יש שהיה מסוגל להגיד דבר כזה לפני 15 חודשים, העיד על עצמו שהוא איש פרימיטיבי. מי שאומר דברים כאלה כיום מעיד על עצמו שהוא טיפש חסרת-קנה. טיפש שאינו מסוגל ללמוד לקח. פיצוץ בית אכן מלמד את דייריו לקח. אבל אין זה הלחך שאל-מ"א או ב' מתכוון אליו. הלחך הוא שפיצוץ בית מייצר נוקמים, והנוקמים מבצעים פיגועים, והפיגועים יביאו לפיצוץ בתים נוספים, וכן הלאה וכן הלאה, עד הסוף המר — כאשר מישטר-היכוש — כל מישטר-היכוש — יתמוטט בענני שינאה. ועוד דבר: כאשר חייל קרבי נהרג בעת מילוי תפקידו, אין דבר מעליב יותר משהוא נהרג "נרצח". חייל בשדה הקרב אינו דומה ליהודי מיסכן בגטו, שנרצח בידי קווקים שיכוירם. על חייל אומרים שהוא "נפל", או "נהרג במילוי תפקידו". בנימין מייסנר, חייל קרבי, נהרג בקסכה של שכם. הוא היה שם במילוי תפקידו הקרבי, בסיור חמוש. זה היה מצב מלחמתי. אולם כמעט כל כלי-התיקשות ריברו שוב ושוב, יום אחרי יום,

על "רצח" החייל. גם על המישמר. יצא מן הכלל הארץ. שהקפיד לכתוב על "הריגת" החייל.

חוכמת הנסתר

לעולם לא אבין איך מארגנים ויכוז בטלוויזיה הישראלית. זה שייך להוכמת-הנסתר. אני רק יודע שהתוצאה היא המידת-מידת-אבסורדית.

הנה ערך המכוון האסטרטגי של אוניברסיטת תל-אביב מחקר מקיף על האופציות השונות להשגת השלום. זהו מחקר רציני. אני יודע זאת מניסיוני האישי. בשעתו הזמנתי לחוג מצומצם של חוקרי המכוון הזה, ונדרשתי, במשך חצי יום, לבסס את השקפותי, להשיב על שאלות נוקבות ולהביא נתונים. אפשר להתווכח על תוצאות המחקר. הרי לשם כך עורכים מחקר. אין לי ריב עם המסקנה כי המדינה הפלסטינית היא הפופציה היחידה ששאררה בשטח. יש לי ריב עם המסקנה שדרושה תקופת-ביניים של 15 שנים לפני הקמתה. לדעתי אין זה מציאותי. אך אני מוכן בחלט להתווכח על כך.

על כל פנים, אלוהי הטלוויזיה החליטו להקדיש למחקר זה תוכנית במסגרת מוקד. סביר היה להזמין לוויכוז זה את בעלי-המחקר, יחד עם חוקרים שהגיעו למסקנות אחרות, מימין ושמאל, כדי לנהל דיון ענייני ונר-קב.

תחת זאת הזמינה הטלוויזיה את שני בעלי-המחקר יחד עם שני פוליטיקאים מיקצועיים, ש" הם גמרים בעולם המחשבה. איני יודע על מה מבסס מוטה גור את הביטחון העצמי העילאי שלו, ואת תביעתו לראשות-היד ממשלה. זה סודו, סוד שמור ביד תר. לדיון מסויים זה לא הוסיף אף שביב אחר של מחשבה. תרד מתו העיקרית לוויכוז היתה הק"ביעה ההאה שהוא נמנה עם "מקבלי ההחלטות", נעמד נשגב ונעלה, לעומת האקדמאים העי-לובים.

לצידו של גור הופיע, למען האיוון, אהוד אולמרט. אני מניח שיש הבדלים בין השניים, ושבעזרת מיקרוסקופ טוב גם ניתן לגלותם. אבל בריון זה הם אמרו את אותו השוס-דבר. אבל אולמרט הוא הרבה יותר משושף. אחרי כמה דקות של ויכוז נטל לידיו את הרסן, ודיבר ודיבר ודיבר, מבלי להגיד דבר. לחוקרים לא ניתן פיתחון-פה. הם ישבו פעוריי-פה, כמו יורם רונן המנחה, עשו נתועות-ידיים של חוסר-אונים, והניחו לאודי-חמודי להתווכח עם עצמו.

אולי זהו טכסיס מחוכם של אורי פורת ועבריו, כדי למנוע כל ויכוז רציני על הנושא הזה. אבל המסקנה היא שאל לו לחוקר רציני להופיע בטלוויזיה, ובוודאי לא כל עוד שולט בה אורי פורת. אם הנושא הוא רציני — ואני יכול לתאר לעצמי שקיומנו בארץ זו הוא נושא שיש בו מידה מסויימת של רצינות — אין זו הבימה המתאימה.

סיפור פמיניסטי

רחל אשתי, אדם יציב בדרך כלל, החליטה פתאום להחליף את עורה. ליתר ריוק — למתוח אותו. הלכה ועשתה. כל הכבוד, אבל זה מתח גם את סדרהיום שלי. אחרי-כך מהרתי לסופר כדי לקנות מיצרבים. אחרי-כך הכנתי ארוחות-צהריים — אחת לה ואחת לי. אחרי מנוחה קצרצה המשתכתי לעכוז, עד אחרי חצות. אז מיהרתי הביתה, הכנתי ארוחת-ערב. באמצע ניקיתי קצת את הבית. ביום שבו באה העוזרת (אחת לשבוע) סידרתי אחריה. בדרך-כלל אני עובד כ-12 שעות ביום בממוצע, שביעה ימים בשבוע. נימים אלה עברתי הרבה יותר. עכשיו אתה עובד בערך כמו אשת-קאריירה, שאין לה ילדים, אמרה רחל.

זה הרגיו אותי ברגע הראשון, אבל אחרי מחשבה הגעתי למס' קנה שהיא צודקת. אם אשת-קאריירה עובדת כמוני — והיא אמורה לעבוד כך, אם היא מנהלת ככירה במפעל או במוסד כלשהו, וצריכה להתחרות עם אחרים — ובנואה הביתה היא גם מתפקדת כעקרת-בית, זה מצבה. אם נוסף על כך היא צריכה לטפל גם בילדים, לא תוכל לעמוד במעמסה. משמע, אין היא יכולה להתחרות עם הגברים, היכולים להתרכז כל-כולם בעבודתם.

ב-יוס-האשה הבינלאומי" ריאיינן רם עברון בטלוויזיה אשת-קאריירה מוצלחת, שנרשם לזכותה הישג מרשים: היא מנהלת מיפעל גדול למנועים. שאלתי את עצמי איך הגיעה למעמד זה. האם היא סנונית ראשונה המבשרת מהפכה חברתית אמיתית?

אבל אז, באירצוץן כלשהו, כך נדמה, היא גילתה איך הגיעה לאן שהגיעה. הסתבר שהיתה עקרת-בית, ילדה ילדים וגידלה אתם. אחרי שהילדים כבר התבגרו נפטרה בעלה, כעל המיפעל, והיא תפסה את מקומו.

כל הכבוד לה על הצלחתה בנייהול המיפעל, אך הדרך שעבד רה כדי להגיע לשם איננו סיפור פמיניסטי, דווקא. גם יקתרניה הגדולה הגיעה למעמדה בדרך של ניסואין והתאלמנות. בינתיים התלקח בארצות-הבי-רית ויכוז נועם בעיקבות פירסום פמיניסטיות יצאו חוצץ נגד הברת שוורץ. אך נדמה כי ראשי החברות הגדולות בארצות-הברית — כולם גברים, אלא מה — קיבלו את המסקנות האלה כמובנות מאליהן.

יקתרניה

מח מצומק

השבוע הקרינה הטלוויזיה סרט קצר של ישראלית צעירה החיה בגרמניה. היא ביקשה להעלות את הלבטים של צעירים יהודיים החיים בארץ הזיא.

בחלק הראשון של הסרט הוא הרגיו אותי. כל הצעירים האלה — ובניהם ילדי ישראל — מקטרים על חייהם האומללים בגרמניה, על האנטי-שמיות שהם נתקלים בה, על הורות והניכוז שלהם בארץ של הנאצים ובנוהם.

או מדוע הם נשארים שם, ולעואזל? שניים מן הדוברים סיפרו כי חיי הוריהם ניצלו תודות לנאצים מסויימים. לא גרמנים סתם, אלא נאצים ממש. אביו של אחד נתפס ליד הגבול. קצינ-גסטאפו שיחרר אותו, הוביל אותו בלילה ליער, ותחת לירות בו, כפי שחשש האב, הסכיר לו כיצד לעבור את הגבול לבלגיה. אביו של צעיר אחר הוזהר על-ידי קצינ-ס"ס בעיירה שלו שהוא ראה את שמו ברשימה. האב הספיק לברות. זה מעניין, אך לא היתה בכך תשובה לשאלה מדוע הם חיים בגרמניה.

התשובה ניתנה על-ידי אחת הצעירות, שכנה לישראל. "זה היה טוב לגוף שלי", אמרה, "אבל הרגשתי שהראש שלי מתנוון" זו הבעייה. גרמניה היא ארץ בעלת חיי-תרבות תוססים. בתיא-טרון, בקולנוע, בספרות קורים יש דברים מרתקים. יש ניסויים, אתגרים, אפשרויות. לצעיר בעל כוח-יצירה יש מה לעשות, יש אופקים להתפתחות. ואז לא בנווא לארץ יש לו ההרגשה שיש כאן מידבר תרבותי, שאין כאן שום אתגרים יצירתיים. יש כאן תרבות של חינמונים, והיצירה התרבותית מתרחשת בקסכה של שכם. "הראש שלי הצטמק", אמרה היהודיה הצעירה, וחזרה לגרמניה.

אינתיפאדה על הגג

כשאני קם בבוקר, אני פותח את התריסים, ובמבט אחד אני סוקר את מוגיה-האוור ומצב האינתיפאדה. לא-הרחק מביתי בונים פועלי ארץ-ישראל (יעני, "ערבים מהשטחים") בית חדש. הם כבר הגיעו לגג. כשאני רואה את הפועלים עמלים שם, אני יודע שזהו יום "שקט יחסית". כשאני, אני יודע שהאינתיפאדה נמצאת בעיצומה.

אחיה של מורן

סיפורה המחריר של הילדה מורן אינו יחיד במינו. בארצות-הברית היה מיקרהו של יהושע דישאני, בן ה-4, שאביו היכה אותו עד כדי עילפון. מאז הוא ילד מפגז. אמו של יהושע הפגישה תביעה נגד המלחקה לשרותים סוציאליים של נפת-מגוריה, על שלא הגנה על הילד מפני אביו הסאדיסטי. המצב היה ידוע היטב לעובדי בית-החולים, לשוטרים ולעובדים הסוציאליים. הם ראו פעמים רבות את סימני-האלימות על גוף הילד, רשמו דוחות ולא עשו רבר. בית-המישפט העליון של ארצות-הברית החליט כרוכדי-עוועו שאין המדינה חייבת להגן על אזרחיה מפני אלימות של יחידים, ועל כן אינה חייבת בתשלום פיצויים על המחרל. מעניין — בארץ עלה על דעת איש להגיש תביעה לפי-צויים נגד כל המוסדות שירעו על מצבה של מורן האומללה.

אורי אבנרי, העולם הזה

רונן

בנימין ז"ל